

A balti országok válsága és válságkezelése

Meisel Sándor

MTA KRTK Világgazdasági Intézet

Tíz éve az EU-ban – közös lehetőségek, eltérő fejlődés

Budapest, 2014, március 27.

A válság előtti évek

- Az EU-csatlakozás után kiemelkedő növekedés
- Tényezői
 - belső fogyasztás
 - beruházások (pénzügyi szféra, ingatlan, kiskereskedelem)
 - bővülő külpiacok

A válság háttere

- Problémák
 - túlfűtöttség, infláció
 - alacsony megtakarítások, lakossági eladósodás
 - ingatlanpiaci buborék
 - beruházási szerkezet
 - alacsony termelékenység
 - gyenge versenyképesség (bérköltségek, foglalkoztatás, innováció)
 - fizetésimérleg-hiány
- Árfolyamrendszer

Válságkezelés: költségvetési konszolidáció

- **Kiadások**

- közkiadások csökkentése: takarékoság, bércsökkentés
- a közszféra visszafogása
- a szociális kiadások visszafogása

- **Bevételek**

- adóemelések (áfa, jövedéki, ingatlan, személyi jövedelem)

Válságkezelés:gazdaságélénkítés

- Észtország
 - beruházások élénkítése
 - finanszírozás javítása
 - munkaerő-piaci rugalmasság
 - szabályozás
- Lettország
 - szerényebb lehetőségek
 - hitelbővítés
 - szabályozás
- Litvánia
 - nyugdíjrendszer, szociális rendszer
 - KKV-szektor

A költségvetési konszolidáció (a GDP százalékában)

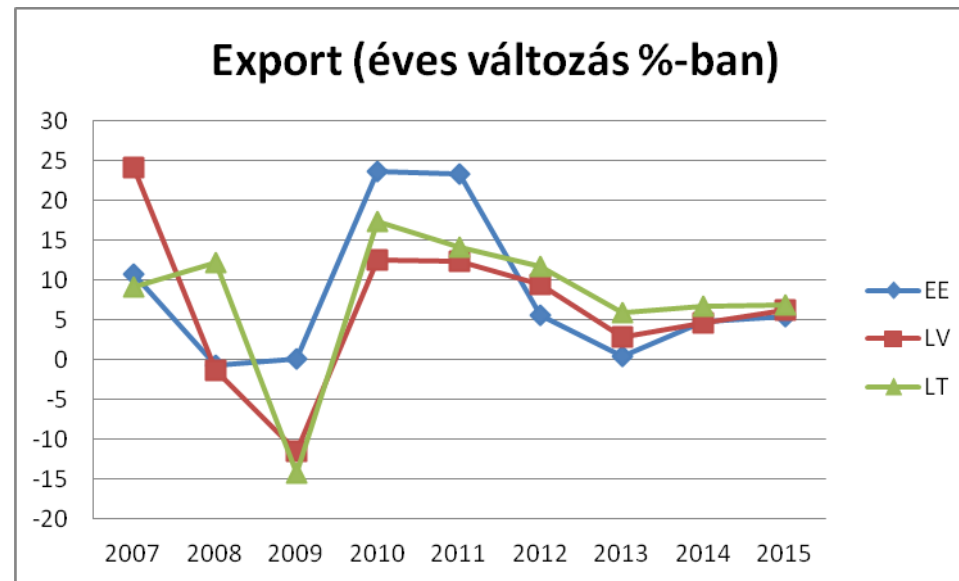
Országok	Évek	Kiadási oldal	Bevételi oldal
Észtország	2008	2,0	0
	2009	6,2	2,7
	2010	1,6	1,3
Lettország	2008	0,5	0
	2009	6,7	2,8
	2010	1,9	2,1
Litvánia	2009	5,8	1,6
	2010	3,7	n.a.

Forrás: Kattel–Raudla, p.433.

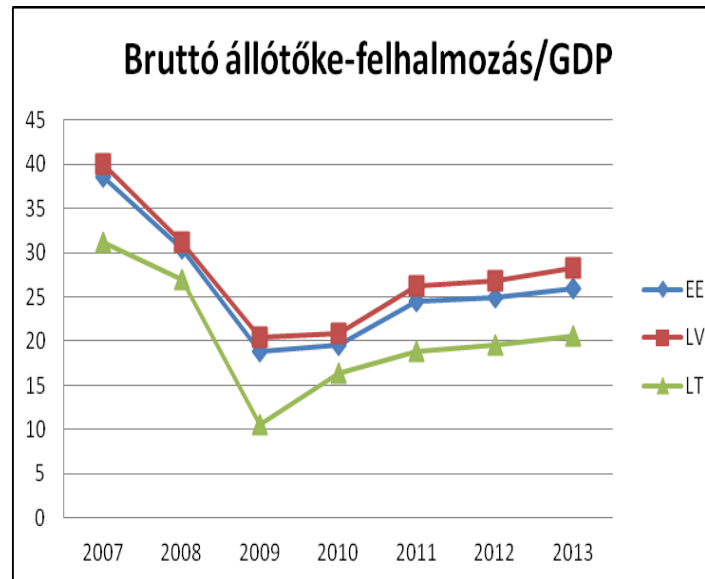
Kilábalás: növekedési kilátások

Kilábalás: a növekedés tényezői

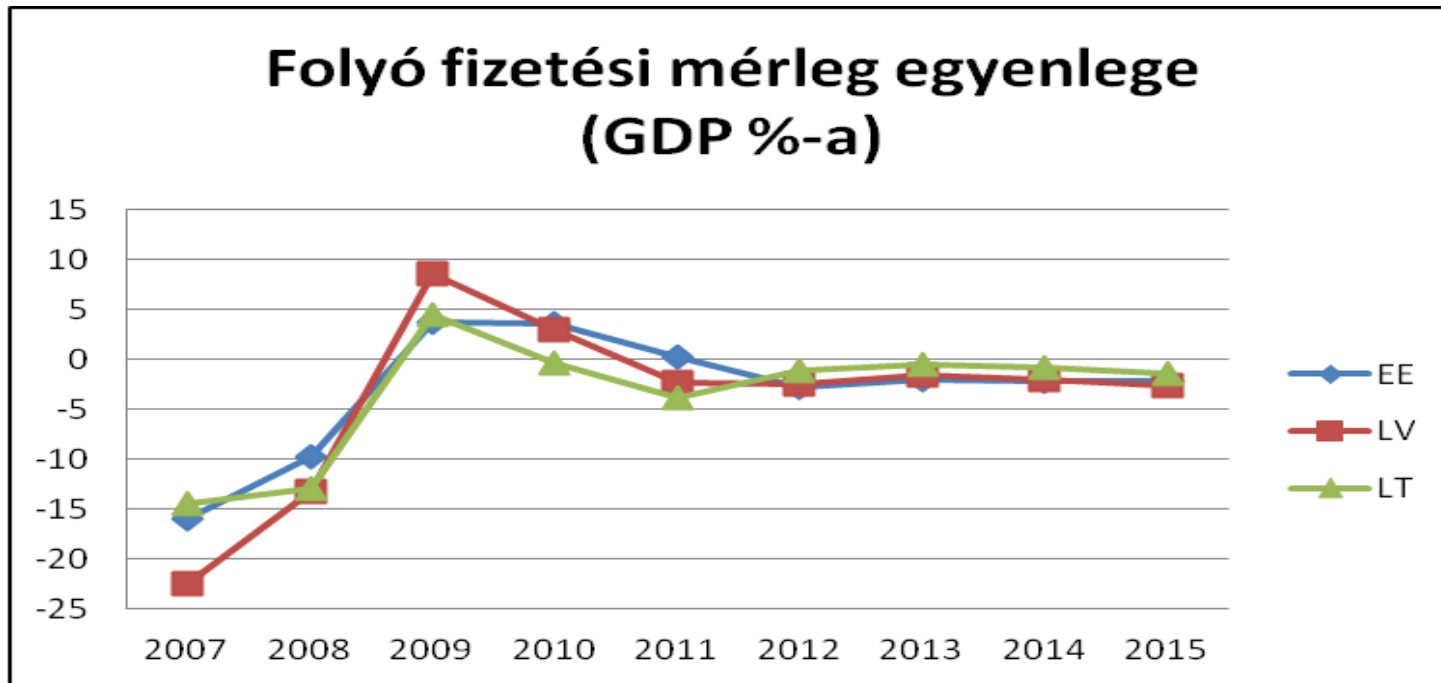
Kilábalás: a növekedés tényezői

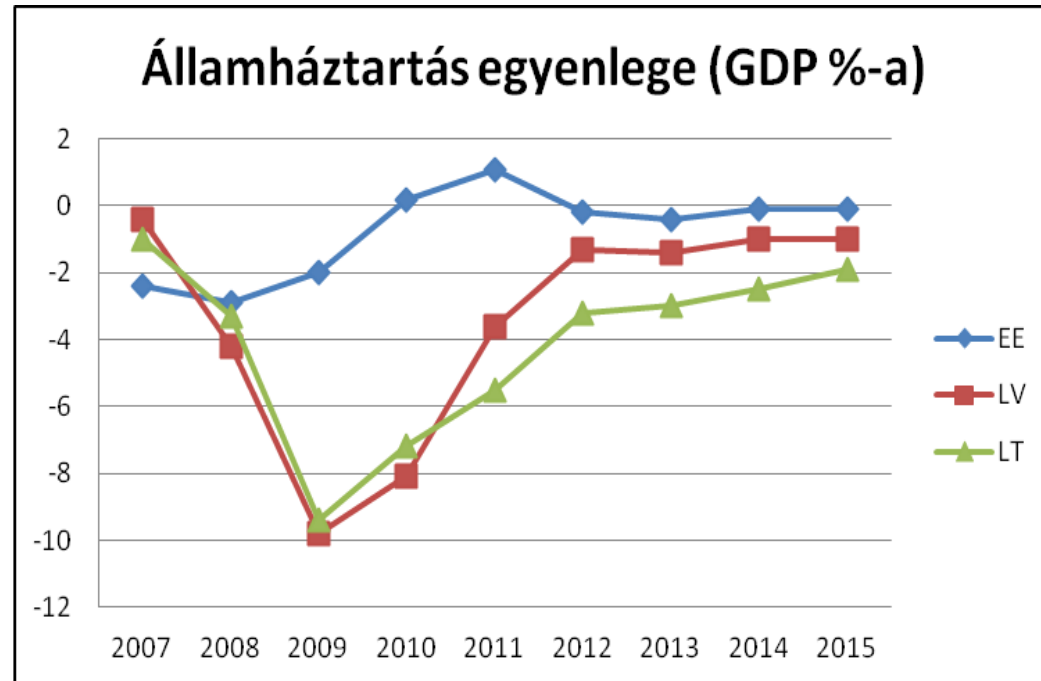
Kilábalás: a növekedés tényezői

- A belső fogyasztás
- Észtország
 - komoly élénkülés
- Lettország
 - lassú élénkülés
- Litvánia
 - jelentős élénkülés

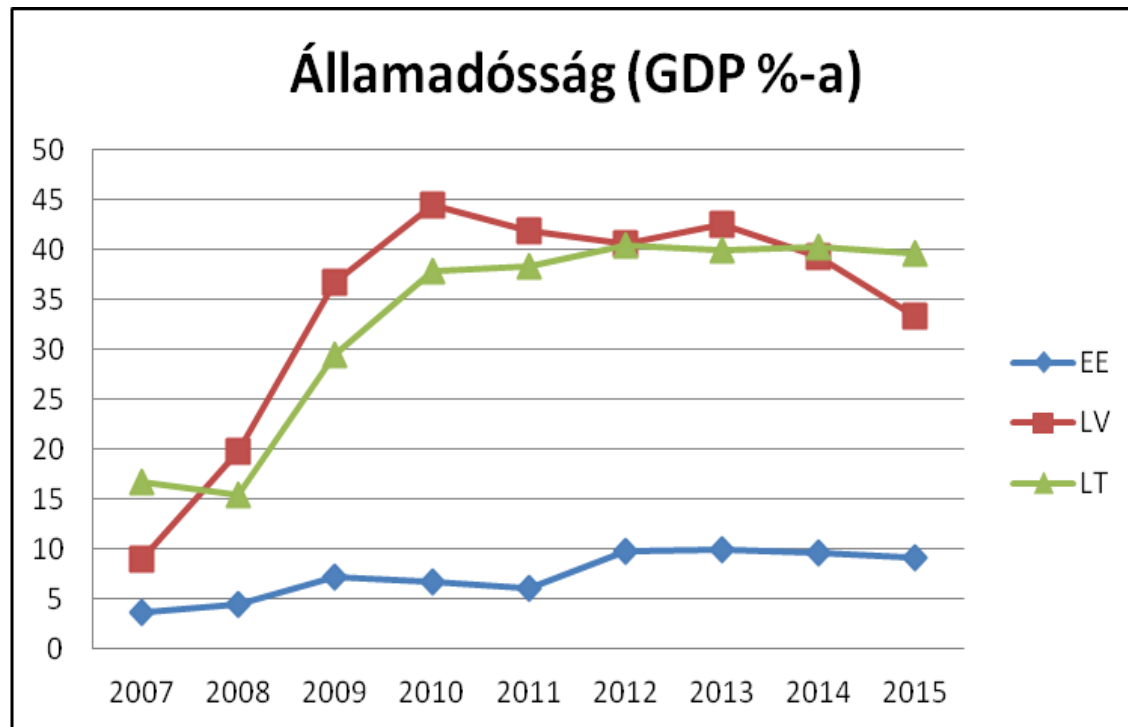
Egyensúlyi helyzet: folyó fizetési mérleg

Egyensúlyi helyzet: államháztartás

Egyensúlyi helyzet: államadósság

A jelen és a jövő kockázatai

- Az export lanyhulása
- Munkaerőpiac
- Az adórendszer kiigazítása
- Szociális szféra

A siker tényezői

- Belső leértékelés
 - rögzített árfolyamrendszer
 - azonnali intézkedések
 - szelektivitás
- A bankrendszer konszolidálása
- Alacsony eladósodottság
- Export vezérelte növekedés
- EU-alapok
- A gazdaság rugalmassága
- Társadalmi fogadtatás
- Társadalmi attitűd

A siker árnyoldalai

- Elszegényedés
- Munkaerőpiac
 - további rugalmatlanságok
 - masszív kivándorlás, ingázás
- Életminőség

Következtetések

- Balti modell (?)
- Modell (?)